

WYZWANIA MIGRACYJNE W ASPEKCIE
BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO
I POLITYKI MIGRACYJNEJ POLSKI
THE MIGRATION CHALLENGES IN
THE ASPECT OF SOCIAL SECURITY AND
MIGRATION POLICY OF POLAND

Marek POLESZCZUK*

ABSTRACT

The article describes the theoretical basics, origins and present meaning of Polish migration policy, based on chosen migration statistics. It contains the characteristics of the views of the key experts in the field. It explains the meaning of migration policy and its impact on the social security of the country. The article is based on the statistical data of the immigration of people from Ukraine to Poland in comparison with other countries in the years 2010–2018. The article also explains the meaning of the phenomenon of migration and its influence on the labour market.

KEYWORDS

security, social security, policy, migration policy, migration

ABSTRAKT

W artykule opisano teoretyczne podstawy, genezę oraz obecne znaczenie polityki migracyjnej Polski na podstawie wybranych statystyk migracyjnych.

---

* Mgr Marek Poleszczuk, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach; correspondence address: Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, ul. Żytnia 39, 08-110 Siedlce, Poland

Zawarto w nim charakterystykę poglądów przedstawicieli przedmiotowej polityki. Wyjaśniono także znaczenie polityki migracyjnej i jej wpływ na bezpieczeństwo społeczne państwa, opierając się na danych statystycznych dotyczących imigracji obywateli Ukrainy do Polski na tle innych państw w latach 2010–2018. W artykule wyjaśniono również znaczenie zjawiska migracji i jej wpływ na rynek pracy.

SŁOWA KLUCZOWE

bezpieczeństwo, bezpieczeństwo społeczne, polityka, polityka migracyjna, migracja

WSTĘP

Polityka migracyjna jest jednym z istotnych aspektów funkcjonowania każdego państwa już od czasów starożytnych, a jej współczesne rozumienie zaczęło kształtować się w XX wieku. Pomimo tego w teorii polityki migracyjnej trudno odnaleźć odpowiedni wzorzec jej funkcjonowania.

Polityka migracyjna Polski, nierozdzielnie powiązana z procesem migracji, jego natężeniem oraz skalą, ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo społeczne. Charakteryzując współczesną politykę migracyjną Polski, wzięto pod uwagę, że zjawisko migracji towarzyszyło procesowi kształtowania się państw, w tym powstawaniu większych polskich miast w XI i XII wieku przy udziale migrantów z terenów Cesarstwa Niemieckiego i migracji żydowskiej z państw Europy Zachodniej w późniejszych wiekach. W wieku XVIII nastąpiło zahamowanie ruchów migracyjnych na terytorium Polski w wyniku systematycznego pogarszania się warunków życia w Polsce. Stan taki utrzymał się do czasów rozbiorów, kiedy to na terytorium dawnej Rzeczypospolitej rozpoczął się napływ obywateli państw zaborczych z Prus (od 1871 r. Cesarstwa Niemieckiego), Cesarstwa Austriackiego (od 1867 r. Austro-Węgier) i Rosji carskiej.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w roku 1918 rozpoczęła się migracja na terytorium II Rzeczypospolitej Polskiej Polaków, którzy znaleźli się poza granicami nowo powstałego państwa polskiego, w tym żołnierzy pochodzenia polskiego walczących w armiach państw zaborczych. Natomiast po zakończeniu II wojny światowej i powstaniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej nastąpił okres migracji repatriantów z terenów dawnej II Rzeczypospolitej na wschodzie, które weszły w skład Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, na tak zwane Ziemie Odzyskane, czyli tereny odebrane Niemcom i przyznane Polsce jako rekompensata za

straty terytorialne na wschodzie. W okresie tym Europa została podzielona żelazną kurtyną i rozpoczęła się zimna wojna, co spowodowało zamarcie ruchów migracyjnych we wschodniej Europie do roku 1989. Biorąc pod uwagę opisane fakty, można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że obecna polityka migracyjna Polski zaczęła kształtować się po roku 1989.

Celem tego artykułu jest scharakteryzowanie podstaw teoretycznych, ewolucji i znaczenia polityki migracyjnej Polski dla bezpieczeństwa społecznego. Cel ten osiągnano, rozwiązując problem badawczy w postaci pytania o to, jaka polityka migracyjna zapewni Polsce konstruktywny udział w tworzeniu bezpieczeństwa społecznego w aspekcie migracji. Osiąganie założonego celu i rozwiązywanie problemu badawczego ukierunkowano wstępną hipotezą, w której założono, że polityka migracyjna opierająca integrację ludności napływowej i zapewnienie jej możliwości zatrudnienia na zasadach monitorowania i kontroli przepływu ludności oraz kierująca się, między innymi, walką z nielegalną imigracją pozwoli zapewnić w środowisku wyzwań migracyjnych bezpieczeństwo społeczne na akceptowalnym poziomie.

MIGRACJE

Pojęcie migracji ma charakter polisemiczny. Według *Słownika języka polskiego PWN* jest to przemieszczanie się ludności o charakterze masowym, mające zwykle na celu poszukiwanie lepszych warunków życia¹. Obok migracji pojawiają się dwa inne związane z nią pojęcia: emigracji i imigracji. Emigracja oznacza odpływ ludności z danego terenu, natomiast imigracja oznacza jej napływ.

Migracja oznacza przemieszczanie się ludności mające charakter względnie trwałej zmiany miejsca pobytu i można ją podzielić według pięciu kryteriów:

1. Czasu: stała (całkowita zmiana miejsca pobytu), czasowa (okresowa lub sezonowa zmiana miejsca pobytu), wahadłowa (codzienne przemieszczanie się, związane np. z pracą czy nauką).
2. Odległości: wewnętrzna (przemieszczanie się wewnątrz państwa), zewnętrzna (poza terytorium danego państwa, zarówno na tym samym kontynencie, jak i na innym).
3. Organizacji: planowana, żywiołowa, legalna, nielegalna przymusowa oraz dobrowolna.

¹ *Migracja*, [w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/migracja;2567820.html> (dostęp: 12.10.2018).

4. Przyczyn mających na nią wpływ: zarobkowa, narodowościowa, rodzinna, polityczna, religijna, turystyczna, rekreacyjna.

5. Zmian administracyjnych, takich jak wcielenie wsi do obszaru miasta. Powoduje to iluzoryczny napływ ludności wiejskiej do miasta. Mowa wówczas o migracji pozornej².

Z kolei według Dariusza Niedźwiedzkiego migracje można podzielić ze względu na status lub rodzaj jednostki terytorialnej albo osiedleńczej, np. miasto – wieś, wewnętrzne – zewnętrzne, wewnątrzregionalne – zewnątrzregionalne. Natomiast zależnie od czasu pobytu w nowym miejscu badacz ten wyróżnia migracje krótkookresowe i długookresowe, a ze względu na status prawny – legalne oraz nielegalne. Wreszcie, biorąc pod uwagę stopień dobrowolności migracji, zjawisko to podzielono na przymusowe i dobrowolne³.

Jak można zauważyć, kryteriów podziału migracji jest dużo. Mimo to według wielu autorów można skupić się przede wszystkim na dwóch rodzajach migracji: wewnętrznych i zewnętrznych. Wewnętrzne polegają na przepływie migrantów w obrębie jednego państwa, a zewnętrzne na przemieszczaniu się ludności pomiędzy państwami⁴. W niniejszym artykule skupiono uwagę na migracji zewnętrznej, oznaczającej przepływ ludzi z terytorium jednego państwa na terytorium innego.

BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE

Bezpieczeństwo społeczne według Ryszarda Jakubczaka obejmuje wszystkie działania, zarówno prawne, jak i organizacyjne czy wychowawcze, realizowane przez podmioty rządowe i obywateli. Działania te mają na celu zapewnienie pojedynczym osobom, rodzinom i grupom społecznym odpowiedniego poziomu życia oraz zapobieganie ich marginalizacji. Istota bezpieczeństwa społecznego polega na zagwarantowaniu osobom, które trwale lub czasowo są niezdolne do podjęcia pracy zawodowej, niezbędnej pomocy. Takie wsparcie powinny otrzymać również osoby, które przez własną niezaradność lub w związku z czynnikami zewnętrznymi, np. katastrofami naturalnymi powodującymi znaczne pogorszenie stanu warunków życia, znalazły się w trudnej sytuacji. Ważne jest jednak, aby oferowana pomoc czy wsparcie społeczne nie powodowało anomalii społecznych, takich jak bierność i bezradność

² *Migracja*, [w:] *Encyklopedia PWN*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/migracje;3941121.html> (dostęp: 12.10.2018).

³ D. Niedźwiedzki, *Migracje i tożsamość. Od teorii do analizy przypadku*, Kraków 2010, s. 21.

⁴ W. Fehler, Z. Kubacki, A. Kołodziej, I. Dziubek, *Oblicza współczesnych migracji*, Kalisz 2017, s. 5.

obywateli. Takie postawy spowodowałyby, że ludzie beczynnie oczekiwaliby na rozwiązanie wszystkich swoich życiowych problemów przez państwo⁵.

Marek Leszczyński postrzega bezpieczeństwo społeczne podobnie, poszerzając rozumienie tego terminu o całokształt działań podejmowanych przez podmioty rządowe, międzynarodowe i pozarządowe oraz dodając element tworzenia warunków rozwojowych dla ludzi. Autorowi temu chodzi przede wszystkim o aktywne uczestnictwo obywatela w procesie tworzenia dochodu, co jest podstawowym elementem samodzielności ekonomicznej⁶.

Natomiast Barbara Bonisławska w kontekście bezpieczeństwa wewnętrznego wymienia takie zagrożenia społeczne jak ryzyko utraty życia oraz zdrowia, tożsamości etnicznej i narodowej społeczności czy bezpieczeństwa publicznego i socjalnego. Do przyczyn tych zagrożeń zalicza: naruszenie wolności i praw człowieka, uprzedzenia religijne czy kulturowe oraz dyskryminację mniejszości (etnicznych, narodowych, kulturowych i religijnych), ograniczenie wolności mediów, patologie społeczne, nacjonalizm, kryzys demograficzny, narkomanię i masowy import obcej kultury. Zagrożenia tego typu są istotne z perspektywy podjętego w artykule problemu, ponieważ ich ofiarą pada człowiek i społeczeństwo, w tym osoba migranta⁷.

Konstytucyjnym celem Rzeczypospolitej Polskiej jest zapewnienie społeczeństwu poczucia bezpieczeństwa oraz sprawiedliwości. W obszarze bezpieczeństwa cel ten przekłada się przede wszystkim na zapewnienie odczuwalnej poprawy jakości życia obywateli. Natomiast za priorytety państwa w realizacji bezpieczeństwa społecznego uznaje się: wzrost zatrudnienia, aktywizację grup społecznych w trudnej sytuacji życiowej oraz wzrost integracji społecznej, przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian demograficznych i migracyjnych⁸.

POLITYKA MIGRACYJNA

Polityka migracyjna Polski dopiero się kształtuje, co może być przyczyną trudności w odnalezieniu w literaturze przedmiotu badań jej klasycznej, równościowej definicji. Poprzez analizę literatury można jednak wysnuć wnioski, że jest to zbiór zasad i działań podejmowanych przez państwo

⁵ R. Jakubczak, *Bezpieczeństwo społeczne w Polsce*, <http://stosunki-miedzynarodowe.pl/bezpieczenstwo/797-bezpieczenstwo-spoeczne-w-polsce> (dostęp: 13.10.2018).

⁶ M. Leszczyński, *Bezpieczeństwo społeczne a bezpieczeństwo państwa*, Kielce 2009, s. 37.

⁷ B. Bonisławska, *Współczesne zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego*, Lublin 2012, s. 124.

⁸ M. Fałdowski, *Współczesny wymiar bezpieczeństwa*, Szczytno 2018, s. 119.

w celu kontroli przepływu ludności, zarówno imigracji cudzoziemców, jak i emigracji obywateli danego kraju⁹.

Proces tworzenia się polskiej polityki migracyjnej można podzielić na 4 etapy:

1. Polityka migracyjna Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej – etap ten charakteryzował się pełną kontrolą państwa nad procesem migracji i utrzymywaniem go na minimalnym poziomie. Przed rokiem 1989 w Polsce imigracja miała znaczenie marginalne, a emigracja znajdowała się pod ścisłą instytucjonalną kontrolą państwa. Dopiero transformacja systemu politycznego Polski z autorytarnego na w pełni demokratyczny pozwoliła na prowadzenie racjonalnej, bardziej otwartej na imigrantów polityki migracyjnej.

2. Polska polityka migracyjna po roku 1989 – ten etap charakteryzował się ogromnym zwiększeniem przepływu ludności w porównaniu do poprzedniego etapu. Przepływ taki umożliwiło otwarcie się Polski na państwa zachodnie i powstanie nowych, mniej zależnych od Rosji państw na wschodzie. Jednym z pierwszych działań w tworzeniu polskiej polityki migracyjnej po 1989 roku było złagodzenie rygoru wobec obcokrajowców migrujących na terytorium Rzeczypospolitej. Jednocześnie postanowiono utrzymać umowy o ruchu bezwizowym z dawnymi państwami bloku wschodniego oraz rozpoczęto zawieranie takich umów z państwami Europy Zachodniej. Jednak wraz ze wzmożonym ruchem ludności przez terytorium państwa niezbędne okazało się zaostrzenie przepisów zapobiegających nielegalnej migracji. W roku 1997 wprowadzono nową ustawę o cudzoziemcach, zastępującą starą ustawę obowiązującą od roku 1963. Nowa ustawa skutkowała ograniczeniem i redukcją kanałów legalnej migracji. W kolejnych latach pracowano nad dostosowaniem niniejszej ustawy do wymagań Unii Europejskiej. Dostosowanie to zwiększyło restrykcyjność polskiej polityki migracyjnej, zniechęcając potencjalnych imigrantów do podejmowania działań mających na celu osiedlenie się na terytorium Polski.

3. Wstąpienie do Unii Europejskiej (UE) i zmiany polityki migracyjnej – etap ten rozpoczęło wstąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r., w wyniku którego Polska musiała zmierzyć się ze zwiększoną falą emigra-

---

⁹ M. Matkowska, *Polityka migracyjna – zarys problemu*, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania” 2013, nr 33, s. 77–92, http://www.wneiz.pl/nauka_wneiz/sip/sip33-2013/SiP-33-t1-77.pdf (dostęp: 10.10.2018).

cji spowodowaną możliwością swobodnego przemieszczania się obywateli państw UE w poszukiwaniu lepszych warunków pracy i życia. Doszło do fali masowych migracji z terytorium Polski, co postawiło przed polską polityką migracyjną nowe wyzwania: wspierania migracji powrotnych, dbania o obywateli Polski znajdujących się poza granicami kraju oraz zmiany polityki wobec imigrantów. Wymienione wyzwania wynikały ze wzmożonej fali emigracji i konieczności „zastąpienia” imigrantami Polaków opuszczających nasz kraj.

4. Obecna polityka migracyjna – etap po wstąpieniu Polski do strefy Schengen w 2007 roku i fali emigracji zarobkowych Polaków. W etapie tym zaistniała konieczność zachęcenia pracowników z zagranicy do pracy na terenie Polski. Wskutek tego wzrosła migracja z terytorium Ukrainy i Rosji. Priorytetem w polskiej polityce migracyjnej stało się zachęcanie potencjalnych imigrantów do osiedlenia się na terytorium Polski. W ramach tej polityki prowadzono liberalizację polskiego rynku pracy, stopniowo ułatwiającą do niego dostęp, oraz systematycznie zwiększano pulę obcokrajowców, od których nie wymaga się pozwoleń na pracę krótkookresową. Kolejnymi krokami mającymi na celu ułatwienie imigrantom dostępu do polskiego rynku pracy było obniżenie kosztów związanych z wydawaniem pozwoleń na pracę, zniesienie przyrzeczenia zezwolenia na pracę i przyśpieszenie procedury tak zwanego testu rynku pracy, mającej za zadanie sprawdzenie, czy na miejsce pracy proponowane obcokrajowcowi nie ma chętnych polskich obywateli oraz, w niektórych przypadkach, rezygnacja z tego testu.

MIGRACJA WSPÓŁCZEŚNIE

W roku 2010 Zespół do Spraw Migracji przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych przedstawił projekt dokumentu pt. *Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania*, który 31 lipca 2012 roku został wprowadzony w życie. Projekt ten był pierwszym tak obszernym dokumentem traktującym o polityce migracyjnej Polski, w którym zawarto: uproszczone zasady pracy i pobytu cudzoziemców na terytorium Polski, priorytety przyjmowania i legalizacji pobytu obcokrajowców, opracowanie oraz plan wdrożenia programu integracji imigrantów, sposoby przeciwdziałania migracji nielegalnej, monitoring ruchów migracyjnych w Polsce, repatriacji i obywatelstwa. Dokument ten obowiązywał do 20 marca 2017 roku, kiedy to został unieważniony przez Radę Ministrów. Uzasadniono tę decyzję stwierdzeniem, że dokument mimo zalet pozwalających imigrantom łatwiej

znaleźć zatrudnienie nie był dostosowany do nowych wyzwań. Przez nowe wyzwania rozumiano kryzys migracyjny zaistniały w Europie¹⁰.

Kryzys ten był jedną z kluczowych przyczyn wprowadzenia Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych. Ustawa umożliwiła Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego legalne prowadzenie tajnych czynności operacyjno-rozpoznawczych wobec obcokrajowca przez okres trzech miesięcy. Działania te miały na celu pozyskanie: dźwięku i obrazu z miejsc publicznych, treści rozmów telefonicznych, treści korespondencji tradycyjnej i elektronicznej oraz informacji o środkach transportu. Takie czynności można podjąć w przypadku istnienia przesłanek przeprowadzenia przez obcokrajowca zamachu terrorystycznego, a ich wszczęcie nie wymaga zgody sądu. W razie zamiaru podjęcia działań operacyjnych przez funkcjonariusza wobec obcokrajowca szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia o tym prokuratora generalnego oraz koordynatora służb specjalnych: „Prokurator Generalny może nakazać zaprzestanie wykonywania tych czynności – art. 9, ust. 4”¹¹.

Z kolei zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów 27 lutego 2016 roku dokonano zmian instytucjonalnych przez stworzenie Międzyresortowego Zespołu do spraw zapewnienia bezpieczeństwa w procesie przesiedleń i relokacji cudzoziemców. Zmiany te spowodowało przeniesienie priorytetów z pomocy obcokrajowcom na ochronę obywateli, co było związane z kryzysem migracyjnym w Unii Europejskiej.

Zadaniem Zespołu było opracowanie:

1. procedur postępowania dotyczących skutecznego i sprawnego rozpatrywania wniosków w procesie przyjmowania i pobytu cudzoziemców objętych programem przesiedleń i relokacji, ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności mogących wskazywać na zagrożenie dla obronności, bezpieczeństwa i porządku publicznego RP;
2. mechanizmów współpracy podmiotów odpowiedzialnych za rozpatrywanie wniosków w procesie przyjmowania cudzoziemców objętych programem przesiedleń i relokacji;

---

¹⁰ A. Bodnar, *Wystąpienie do MSWiA w sprawie unieważnienia przez Radę Ministrów polityki migracyjnej Polski*, <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pie-nie%20do%20MSWiA%20w%20sprawie%20uniewa%C5%BCnienia%20przez%20Rad%C4%99%20Ministr%C3%B3w%20Polityki%20migracyjnej%20Polski.pdf> (dostęp: 1.10.2018).

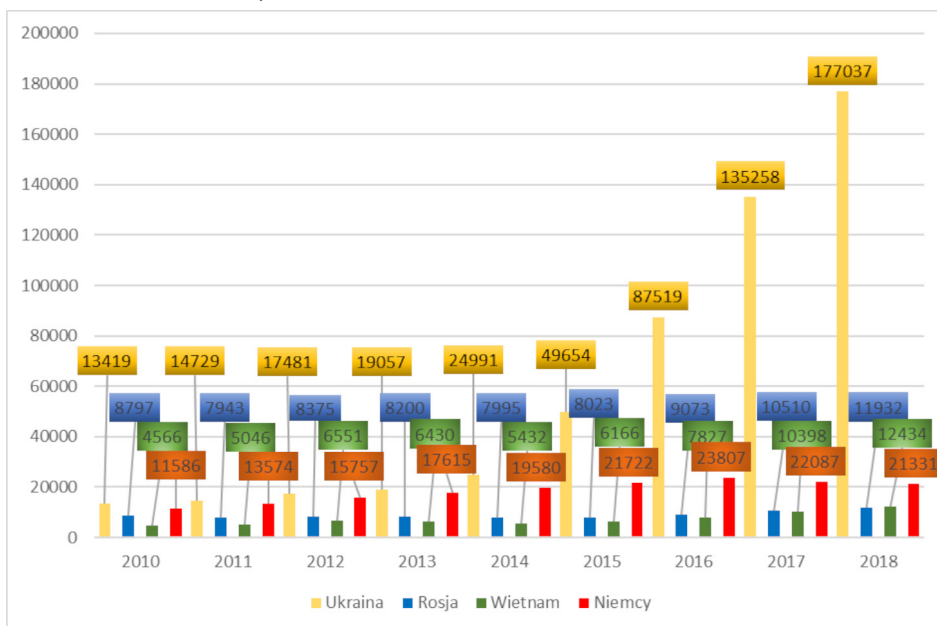
¹¹ A. Adamczyk, *Kryzys migracyjny w Europie a polska polityka imigracyjna*, Poznań 2017, s. 317.

3. mechanizmów monitorowania procesów przesiedleń i relokacji;
4. sposobu monitorowania wypełniania przez cudzoziemców objętych programem relokacji lub przesiedleń obowiązków związanych z przestrzeganiem polskiego porządku prawnego oraz obowiązków związanych z ich programem integracji;
5. stanowiska na temat funkcjonowania procedur związanych ze skutecznym wydalaniem z terytorium Polski cudzoziemców mogących stanowić zagrożenie dla obronności i bezpieczeństwa RP¹².

W związku z deficytem osób fizycznych na rynku pracy spowodowanym starzeniem się społeczeństwa i falą migracji zarobkowych Polaków dla Polski kluczowa stała się migracja obywateli Ukrainy¹³. Po agresji Rosji na Krym pod koniec 2014 roku nastąpiło zwiększenie napływu ludności ukraińskiej na terytorium Polski. Jednak zjawisko to nie zlikwidowało w Polsce problemu braku osób fizycznych na rynku pracy.

WYKRES 1. MIGRACJA NA TERYTORIUM POLSKI W LATACH 2010–2018

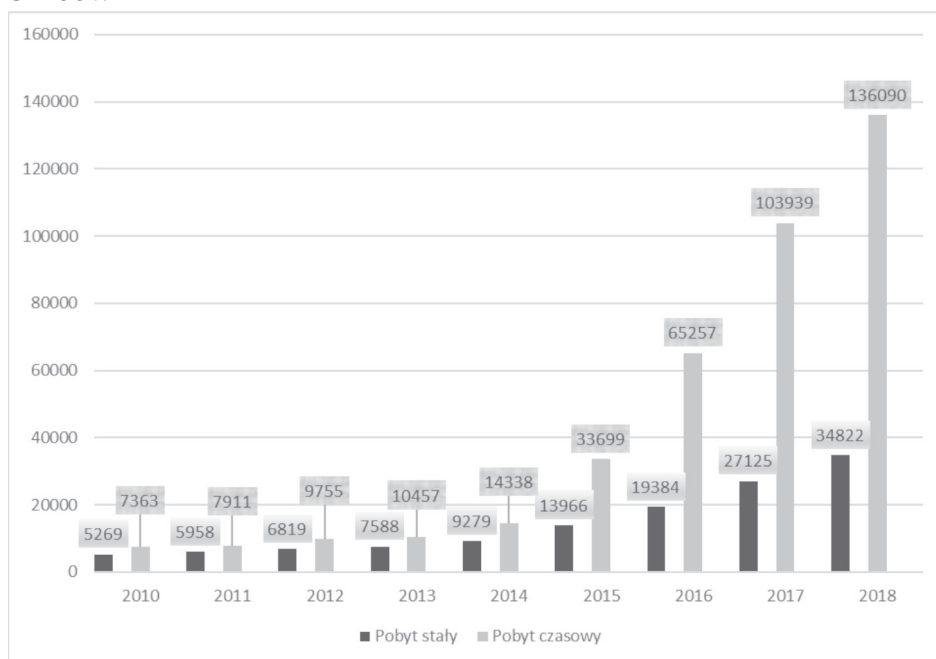
Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://migracje.gov.pl/> (dostęp: 20.11.2018).

¹² Ibidem, s. 319–320.

¹³ J. Bińkowski, *Ukraińska imigracja do Polski – analiza zjawiska w kontekście sytuacji na rynku pracy*, Warszawa–Wojnowice 2017, s. 12.

Wykres 1 obrazuje zakres migracji w latach 2010–2018 na podstawie oficjalnych państwowych danych z czterech kierunków imigracji: Ukrainy, Rosji (głównie z terenu Czeczeni), Wietnamu i Niemiec. Analiza pozwala dostrzec znaczący wzrost poziomu migracji na terytorium Polski w latach 2015–2018, szczególnie z terytorium Ukrainy. Zaskakuje również stała liczba migrantów przybywających z Niemiec, wyższa niż poziom migracji z Rosji czy Wietnamu w całym okresie badanych 8 lat.

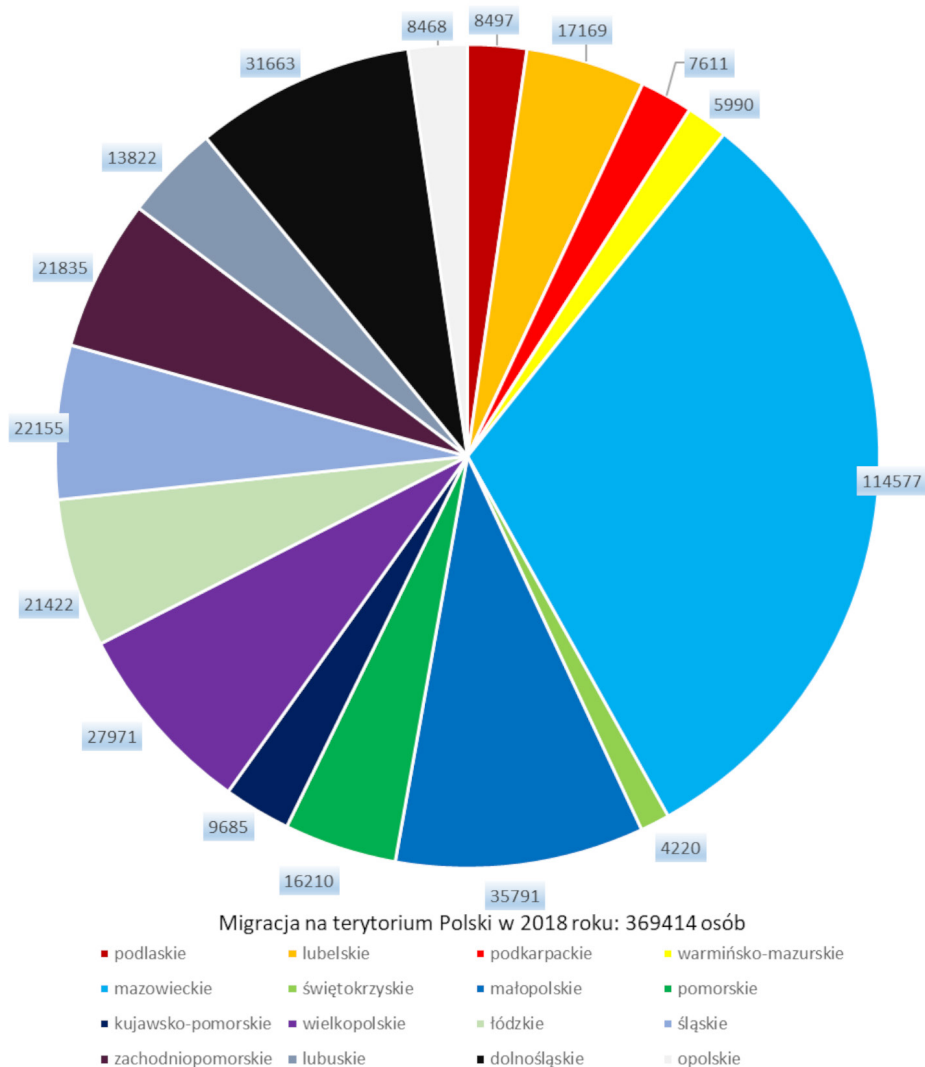
WYKRES 2. WNIOSKI OBYWATELI UKRAINY O POBYT STAŁY ORAZ CZASOWY

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://migracje.gov.pl> (dostęp: 22.11.2018).

Z kolei na wykresie 2 widać, jak bardzo zwiększyła się liczba wniosków obywateli ukraińskich o pobyt stały oraz tymczasowy w latach 2010–2018. Analizując te dane, można zaobserwować, że znaczna większość Ukraińców skłania się ku pobytowi tymczasowemu w Polsce. Porównując wykres 1 i wykres 2 można ponadto zauważyć, że z 177 037 obywateli Ukrainy, którzy przyjechali do Polski w 2018 roku, jedynie 34 822 osób planuje zostać tu na stałe, natomiast 136 090 Ukraińców zamierza wrócić do swojego kraju, prawdopodobnie po wstrzymaniu prac na okres zimowy w miejscu ich zatrudnienia.

WYKRES 3. ROZŁOKOWANIE MIGRANTÓW NA TERENIE POLSKI W ROKU 2018 Z PODZIAŁEM NA WOJEWÓDZTWA

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://migracje.gov.pl> (dostęp: 30.11.2018).

Na wykresie 3 widzimy z kolei rozlokowanie migrantów na terytorium Polski z podziałem na poszczególne województwa. Dane pozwalają dostrzec, że migranci najchętniej osiedlają się w województwie

mazowieckim (114 577 osób), dużym współczynnikiem migracji (powyżej 30 000 osób) charakteryzuje się także województwo małopolskie (35 791 osób) oraz dolnośląskie (31 663 osoby). Porównanie danych z wykresu 1 i wykresu 3 dotyczących ogólnej liczby migrantów w 2018 roku (369 414 osób) i imigrantów ukraińskich (177 037 osób) pozwala na wniosek, że Ukraińcy nie stanowią większości imigrantów w Polsce. Tworzą jednak największą grupę etniczną w porównaniu z imigrantami innych narodowości.

Według danych ze wspólnego raportu Instytutu Spraw Publicznych (ISP), Fundacji Współpracy Polsko-Ukraińskiej PAUCI i Centrum Pokoju, Konwersacji i Polityki Zagranicznej Ukrainy (Center for Peace, Conversion and Foreign Policy of Ukraine – CPCFPU) pod tytułem *Regulacja migracji zarobkowej – wyzwania dla Ukrainy w kontekście polskich doświadczeń* nie ma silnych powiązań między osiadłymi w Polsce Ukraińcami i migrantami zarobkowymi z tego kraju. Autorzy raportu podkreślają, że migranci zarobkowi pytani o relacje z mniejszością ukraińską w Polsce twierdzą, że jest ona bardziej podobna do Polaków niż rodaków z Ukrainy. Ponadto w raporcie wykazano, że Ukraińcy, którzy już urządzili sobie życie w Polsce, nie okazują zainteresowania swoim rodakom przybyłym w celach zarobkowych. Sytuacja taka nie sprzyja integracji nowo przybyłych migrantów z Ukrainy. Integracji tej mogłoby pomóc stworzenie zinstytucjonalizowanej społeczności ukraińskiej w Polsce, jednak bez zaangażowania osiadłych Ukraińców nie będzie możliwe podjęcie potrzebnych działań scalających społeczność ukraińską w naszym kraju¹⁴.

PODSUMOWANIE

Polityka migracyjna jest istotnym elementem bezpieczeństwa państwa. Samo zjawisko migracji ma bezpośredni wpływ na, między innymi, bezpieczeństwo społeczne. Zależnie od kierunku migracji (imigracja, emigracja) i podejmowanych działań przez państwo wyzwanie, jakim jest migracja, może być zarówno szansą, jak i zagrożeniem dla bezpieczeństwa społecznego i ekonomicznego obywateli Polski. Zaprezentowane w artykule dane i opisane fakty pozwalają wysnuć wniosek, że problemy z integracją nowo przybyłych migrantów z Ukrainy izolują ich od reszty społeczności, przy-

¹⁴ Z. Brunarska, M. Grotte, M. Lesińska, *Migracje obywateli Ukrainy do Polski w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego: stan obecny, polityka, transfery pieniężne*, „CMR Working Papers” 2012, nr 60/110, s. 8, <https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/1539/WP60118.pdf?sequence=1> (dostęp: 30.11.2018).

czyniając się do niepokoi społecznych. Nowi migranci czują się obco na terenie Polski, co powoduje ich niechęć do stałego zamieszkania w naszym kraju. Niechęć tę potwierdza znaczna przewaga wniosków na pobyt tymczasowy nad wnioskami o pobyt stały, co z kolei sprawia, że braki na polskim rynku pracy są uzupełniane jedynie tymczasowo. Tymczasowość ta nie pozwala polskim przedsiębiorcom na stabilne planowanie działalności i może powodować w dłuższym okresie problemy społeczno-ekonomiczne nawet w skali państwa.

Polityka migracyjna wnosząca konstruktywny wkład w bezpieczeństwo społeczne Polaków musi, między innymi, przewidywać działania mające na celu nakłonienie Ukraińców zintegrowanych ze społeczeństwem polskim, jako najlicniejszej mniejszości narodowej w Polsce, aby lepiej współpracowali z instytucjami państwa na rzecz zapewnienia godnych warunków życia nowym migrantom ukraińskim.

BIBLIOGRAFIA

1. Adamczyk A., *Kryzys migracyjny w Europie a polska polityka imigracyjna*, Poznań 2017.
2. Bińkowski J., *Ukraińska imigracja do Polski – analiza zjawiska w kontekście sytuacji na rynku pracy*, Warszawa–Wojnowice 2017.
3. Bodnar A., *Wystąpienie do MSWiA w sprawie unieważnienia przez Radę Ministrów polityki migracyjnej Polski*, <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20do%20MSWiA%20w%20sprawie%20uniewa%C5%BCnienia%20przez%20Rad%C4%99%20Ministr%C3%B3w%20Polityki%20migracyjnej%20Polski.pdf>.
4. Bonisławska B., *Współczesne zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego*, Lublin 2012.
5. Brunarska Z., Grotte M., Lesińska M., *Migracje obywateli Ukrainy do Polski w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego: stan obecny, polityka, transfery pieniężne*, „CMR Working Papers” 2012, nr 60/110, <https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/1539/WP60118.pdf?sequence=1> (dostęp: 30.11.2018).
6. Fałdowski M., *Współczesny wymiar bezpieczeństwa*, Szczytno 2018.
7. Fehler W., Kubacki Z., Kołodziej A., Dziubek I., *Oblicza współczesnych migracji*, Kalisz 2017.
8. Jakubczak R., *Bezpieczeństwo społeczne w Polsce*, <http://stosunki-miedzynarodowe.pl/bezpieczenstwo/797-bezpieczenstwo-spoeczne-w-polsce> (dostęp: 13.10.2018).

9. Leszczyński M., *Bezpieczeństwo społeczne a bezpieczeństwo państwa*, Kielce 2009.
10. Matkowska M., *Polityka migracyjna – zarys problemu*, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania”, nr 33, s. 77–92, http://www.wneiz.pl/nauka_wneiz/sip/sip33-2013/SiP-33-t1-77.pdf (dostęp: 10.10.2018).
11. *Migracja*, [w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/migracja;2567820.html> (dostęp: 12.10.2018).
12. *Migracja*, [w:] *Encyklopedia PWN*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/migracje;3941121.html> (dostęp: 12.10.2018).
13. migracje.gov.pl.
14. Niedźwiedzki D., *Migracje i tożsamość. Od teorii do analizy przypadku*, Kraków 2010.

MAREK POLESZCZUK – doktorant nauk o bezpieczeństwie w Zakładzie Badań Społecznych i Kultury Bezpieczeństwa oraz absolwent kierunku bezpieczeństwo narodowe o specjalności bezpieczeństwo państwa oraz wywiad konkurencyjny na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach. Obecne zainteresowania autora koncentrują się w obszarze zjawiska migracji oraz bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego.

CITE THIS ARTICLE AS:

M. Poleszczuk, *Wyzwania migracyjne w aspekcie bezpieczeństwa społecznego i polityki migracyjnej Polski*, „Kultura Bezpieczeństwa” 2019, nr 33, s. 81–94, DOI: 10.5604/01.3001.0013.1948.

Licence: This article is available in Open Access, under the terms of the Creative Commons License Attribution 4.0 International (CC BY 4.0; for details please see <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the author and source are properly credited. Copyright © 2018 University of Public and Individual Security “Apeiron” in Cracow